

De Oecumene in ons land

Ondanks gestaag voortgaande secularisatieprocessen zijn kerken ook in de hedendaagse cultuur van Nederland niet weg te denken. Zij dragen voor veel bewoners van ons land bij aan processen van geloof en zingeving, sociale verbondenheid, ethische bezinning en allerlei concrete vormen van praktisch mededogen.

Een groot deel van die kerken ontmoet elkaar sinds de jaren dertig van de vorige eeuw in verschillende vormen van *oecumenisch contact*. Brandpunt van de oecumene in ons land is sinds 1968 de *Raad van Kerken in Nederland*, een 'gemeenschap', zeg maar samenwerkingsverband, van negentien grote en kleine christelijke kerken, met een zeer bescheiden secretariaat in Amersfoort. Van daaruit wordt een grote variatie aan activiteiten gecoördineerd, waaraan tal van kerkelijke vrijwilligers en beroepskrachten uit de aangesloten lidkerken deelnemen. Gemeenschappelijke noemer in al die activiteiten, of het nu om liturgie, theologische bezinning, dialoog, dienstverlening of sociale actie gaat, is steeds het bevorderen van eenheid tussen de kerken en de gezamenlijke dienst van de kerken aan de samenleving,

De oecumene heeft in Nederland een fase van grote vitaliteit en bloei achter de rug. Die periode, ruwweg tussen 1960 en 2000, is te danken aan het pionierswerk van enkelingen en kleine groepen in de eerste helft van de vorige eeuw. In de naoorlogse jaren werd dat gevolgd door een snel groeiend enthousiasme onder kerkleden en kerkelijk kader. Op veel plaatsen ontstonden vormen van informeel en formeel contact, in of onder de hoede van lokale raden van kerken (of soortgelijke organen). Generaties christenen hebben tijdens deze bloeitijd oog gekregen voor gelovigen van andere komaf en respect leren ontwikkelen voor de tradities en overtuigingen van zusters en broeders in andere dan de eigen kerk. De oecumene werd in korte tijd een leerschool voor tolerantie en respect en sterker nog: steeds meer kerkleden gingen beseffen dat hun geloofsbeleving niet compleet was zonder de kritische inspiratie uit andere richtingen van het plurale christendom.

Behalve praktische leerschool was en is de oecumene ook een inspiratiebron voor gezamenlijke actie op maatschappelijk gebied. Allerlei initiatieven en campagnes op het terrein van ontwikkelingssamenwerking, levensstijl, nationaal en internationaal vredeswerk en interreligieuze dialoog ontstonden vanuit de oecumene. Maatschappelijk actieve gelovigen hanteerden daarbij steeds vaker het adagium dat je niet afzonderlijk moet aanpakken wat je ook samen – en beter – kunt doen. De agenda van de oecumene telde in al die jaren ontelbare lokale, regionale, nationale en internationale ontmoetingen en manifestaties, zoals de landelijke Kerkendagen. Bezinning en gesprek werden gevoed met publicaties van allerlei soort, bedacht en geschreven in kringen van de Raad van Kerken in Nederland. In de jaren negentig bereikte het oecumenische elan een voorlopig hoogtepunt, toen het *Conciliair Proces voor gerechtigheid, vrede en heelheid van de schepping* vele tienduizenden gelovigen in beweging bracht.

In de publieke sfeer was en is de Raad van Kerken meestal zichtbaar als media aandacht besteedden aan zijn politieke werkzaamheden en contacten. En al is het waar dat in de recente sociale geschiedenis van ons land het belang van oecumenische initiatieven als die rond armoede en vluchtelingen niet mag worden verwaarloosd, voor even waardevolle activiteiten op het gebied van geloofscommunicatie, ethiek en zingeving in engere zin, was in de publieke opinie vaak minder belangstelling. Opvallend is evengoed dat de Raad, zowel in de eigen kerkelijke achterban als in de samenleving als geheel, bijna altijd op de nodige sympathie heeft kunnen rekenen. Onderlinge onenigheid noch strubbelingen met regeringen en politieke partijen deden afbreuk aan een opmerkelijk stabiele hoeveelheid *goodwill*.